

Forfatter: Rantzau, Christian

Titel: BREV TIL: Gram, Hans FRA: Rantzau, Christian (1734-01-01?/1734-05-08?)

Citation: Rantzau, Christian: "BREV TIL: Gram, Hans FRA: Rantzau, Christian (1734-01-01?/1734-05-08?)", i *Breve fra Greve Christian Rantzau til Hans Gram*, Græbes Bogtrykkeri 1930, s. 41. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991720-000-shoot-L0019917200000015.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Greve Christian Rantzau til Hans Gram

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

²Vel Edle og Velbr. Hoytærede HEr Iustice-Raad!

Dend Censur, HEr Iustitz-Raad behager under ærede af 8de May at meddeele mig over HEr Spydebjergs Dissertation om Mahle-strømmen, er, som alt, der kommer fra Deres Haand, ey at forbedre. ³ Jeg havde alt attendéred nobilissima som alt for ringe for Henders Caractére ⁴, er og allereede corri- géred, og har jeg et gandske nitidum Exemplar reen skreven færdig, som ickunds fattes at paaklædes i sømmelig Fransk-Dragt og med et par Ord fra min Haand til Ambassadricen at accompagnéres, da det vel ellers vilde ansees som alt for Ostro-Gothicum eller trop Allemand at sende Hender sligt et Skrift i saadan Materie og i saadan Sprog; saa een galant tournure maa her u-om- giengeligen til, om dend liden kiønne, stumpede Frue med de deylig tindrende Oyen ei skal holde mig for Vice-Roy des Iroquois; det eeneste, der nu holder mig tilbage, er Madame la Prudence eller Politiske Considerationes efter Tidernes Løb og Omstændigheeder, thi, omendskiont denne Correspondence al- deeles inted gjør til det dobbelte Konge-Vall i Pohlen og Kriigens Udfald der eller til Vores Alliance med Keiseren, saa veed mand dog vel, at der er saa vel Pédanterie de Cour som Pédanterie de guerre til, og Commentatores til Hove har Deres Glossarium for sig sielv, saa meged desto meer, som med sidste Posten, der dog ei confirméres med denne, Kiøbenhafns Breve gave at forstaa, det Ambassadeuren i Sundet eller paa Rheden var gaaed om Bord paa de Franske Skibe og bortseyled enten til Dantzic eller til Skaane; havde det saa væred, var det at bryde alting over tvert med os og jeg ei vel de bonne grace kunde indlade mig i nogen Correspondence, om hvilcked alt jeg først maa være underretted fra HEr Iustitz-Raad og vide Hands gode Betænckende.

Dend gode Spydbierg er siden bleven een vel ulyckelig og fattig Mand uden Haab at kunde restituéres i sin Tiid, da Hands Meenighed med Ham er s. 42 afbrændt; ¹ Hand melder mig, det Hand meest beklager, er 6000 Bøger, Hand i 40 Aars Tiid havde samled paa, og Hands Mathematiske Instrumenter, da Hand ei har faaed saa meged redded som een Bibel eller Psalme-Bog; thi Hand fant det at være sin Pligt dend gandske Morgen at være hos de først antændte Huuse for at opmuntre Brandfolcket og andre at gjøre deres Fliid og bærge, hvad de kunde, saa de og arretérede Ilden i 3 à 4 Huuse fra Kl. 3 til Kl. 8. Da Vinden uformodentlig vente sig og blev i een sterck Storm forvanded, der med saadan force og Gesvindighed drev Ilden til de andre, at inden 2 Timers Forløb blev de øvrige 324 Huuse antendte og inden Kl. 11 gandske lagde i Asken, saa at i een Minut blev ofte 10 à 12 Huuse ved denne Ild-Regn paa eengang anstuckne, saa det var dem umueligt at frelse noged uden Livet, da dog tvende voxne Mennsker blev opbrændte i Deres Huuse og dend tredie døde nogle Dage efter Branden, foruden mange andre, der ere meged beskadigede; dette haver jeg saaleedes ladet uddrage af HEr Spyd- biergs Brev.

Ionæ Rami historica descriptio, jeg har fra HEr Iustitz-Raads Haand ² bliver til viße Grundsteenen til dette Værck, der falder lettere idéaliter at con- cipére end virckeligen at fuldføre; min Tiid vil ei slaae til for Overflødighed af Forretninger, der juxta conscientiam pro officio mig incumbéres; her løber saa mange Ting ind udi, at een Mands Alder, Videnskab, Indséende og Begreb ei kand bestyre det, om ellers noged got skulde bringes til Veye, og kunde jeg i de Ting flye een vel dreven og kyndig Karl nock at bestille for at udføre det i Pennen; thi her findes aldeles ingen, der hvercken har lyst eller Acquis hertil, da det holdes for Brødløse Kunster, som det i sig sielv ei heller føder sin Mand ; der skulde blive nock, der for anseenlig Salarium skulde overtage sig at øde Tiid og Bleck paa ridicule, inepte og fabuleuse Ting. Jeg skal erkyndige mig og flittig efterforske om af Sal. Mag. Melchior Ramusses Adversariis eller Kladder noged maatte findes; mens jeg maa troe, at Sønnerne, da Hand er død i deres skiønsomme Aar, vel har det borte; ³ Cantzelie-Raad og Rector Rasck ⁴ har i diße Dage opmuntred Vores Curiositâts og Nys- gierrigheds Andagt ved een Tale om Lavacris et Piaculis Veterum Norwegorum ac de eorum urbanitate, moribus vel politesse, mens Talen svarede ei til Løfted, i dend stæd blev Vi ført vitløftig omkring i mange ubekjendte Lande, Skicke og Love; dend stackels døde Pére le Bouhours ⁵ fick sit Appage og sin Anathematismum; megen laudabilem har hand ei fortient af os i Norden, mens s. 43 Manden er død, og om [hand] end levede, tvifledde jeg paa tog det op. Efter denne Harangve fuldte een liden Disputation, hvor Hands egen 12 — 13 Aars Søn opponérede under Respondent af nesten lige Alder over den Thesis: an foemina sit homo lige saa forslidt som foemina sielv; det merckeligste endda var, at Opponentens Profectus ere Colloquia Corderi Hand læser, der er vel slet af een Rectors Søn i de Aar og er ei stort at vise sig med eller at roese sig af; i de Terminis staa Vore Videnskaber her.

Der er ei dend Ting eller dend Videnskab til, bemte Rasck til Slutning jo lovede at vilde fremsætte, læse eller disputére over, et Danicé et Latiné, om Publicum deri fandt Behag, mens verba sunt p. p. Leiligheden til denne solenne Act var een Hørers Afskedigelse, og som Rector propriâ autoritatê indsadte een anden, apostrophérende Hannem designatus N. N. Storm, ¹ da, som samme Persohn ei havde faaed sit Testimonium Publicum, er Biskopen kommen imellem og har fundet derpaa at siige, saa Hand først maa gjøre sig klar, før hand det kand betiene; hanc litem ego non faciam meam. Iacob Wildes Ius Publicum skal jeg forskrive mig ; Stiernmanns Riks Dagars Beslutt har jeg til 1680, ² der maa være dend første Tomus, saavel som alle Forordninger til 31. Mens a propos om Mynten, De melder om, da sendes indsluttet een Guld Penge eller Tegn, hvad ieg skal kalde dend; mand kand see, dend haver væred baaren om Halsen, og er funden under lorden paa Langsæter i Eds- bierg Sogn, hvor der findes een jern-Seng, 6 alen lang, de Tidens Kiemper efter

Traditionen skal have ligged udi; jeg anseer det for de saa kaldede Boe-mercker, Om HEr Lustitz-Raad kand dechiffrére os dend Ting. Endnu er paa Hedemarcken funden under lorden aflange Terninger, som een Paralelogram- mum i stæden for Vore ere 4kantede eller i Quadrat, med den merckelige Forskiel, at der er ingen 2 paa, mens i dend stæd paa hver af de spidße Ender et Es; derhos laa 8 smaa Kopper, som midt overskaarne Skytler, de 2 noged større end de andre, med et boered Hull midt under paa Fladen, der ei gaar igiennem eller til Rundingen; det maa vidst nock have været et Spill af de Tider og formodentlig af Overtroe, som her er utallig, nedgraven. Slut- teligen maa jeg bede HEr Lustitz-Raad om Forladelse, at jeg distrahéer med diße triviale Ting, mens for alle ting beder jeg derimod igien fuldkommen at være forsickred, det jeg med al Oprigtighed og Ergivenhed til al Velbehag og Tieniste stedse forbliver Hoytærede HEr Lustitz-Raadens

Tienistvillige Tiener C. Rantzau. ³

P. S. Ieg maa dog endnu melde, at, som jeg slutter dette, sendes mig Versuch einer unpartheyischen Historischen Nachricht der Hoch-Adelichen Rantzovischen s. 44 Familie in 4to af Iohan Friderich Noodt Slesvic , tryckt i Schlesvig 1733, tilligemed een Fransk Epistel fra Autor. Bogen er dedicéred til mig, til Grev Detlef til Arensborg, Førstelig Holsteensk Land-Raad, og til Grev Hans Rantzau til Aschbiorg, saasom ieg ei endnu har læst dend, kand ieg inted siige om samme.